

Vojak Bruno, proti-junak, Slovenec in Tržačan

Marta Verginella je predstavila svojo zadnjo knjigo na festivalu Vicino-Lontano

Bil je Slovenec in Tržačan. Najprej je šel kot italijanski vojak v Afriko, nato je bil ujetnik Angležev, na koncu pa se je kot partizan boril v Osvobodilni fronti. Tako je Bruno Trampuž doživel drugo svetovno vojno in o tem vsakodnevno pisal v svojem dnevniku in pismih ženi ter kasneje hčerki. Njegovo zgodbo je povzela v knjigi 'Bruno - va vojna - obmejna identiteta proti-junaka Tržačana in Slovenca' (La Guerra di Bruno, L'identità di confine di un antieroe triestino e sloveno) profesorica sodobne zgodovine na Univerzi v Ljubljani Marta Verginella. Skupaj z zgodovinarjem in kolumnistom italijanskega dnevnika La Repubblica Guidom Crainzom je avtorica predstavila svoje delo v nedeljo v Vidmu v sklopu festivala Vicino-Lontano.

"Kar me je v življenju Bruna Trampuža presenetilo in prepričalo, da je to dober vir za boljše razumevanje tega zgodovinskega ob-

dobja, je ta izredna mešanica dilem, med izjemnim in navadnim, ki je zaznamovala njegovo zgodbo: bil je Slovenec in Tržačan, liberalec po izobrazbi, ki je postal partizan, nacionalist in je bil zato kritičen do internacionalizma mlajše generacije (rojen je bil leta 1909 op. a.) Osvobodilne fronte," je povedala Marta Verginella.

Zapletenost Trampuževega lika, je nato povedala avtorica med pogovorom s Crainzom, prihaja do izraza tudi pri jeziku, ki ga je uporabljal. Ko je bil vojak italijanske vojske je namreč Trampuž pisal pisma v italijanščini in večkrat poudaril, da je bil prepričan, da bo "mi" zmagali vojno. Čeprav je gotovo takrat delovala tudi cenzura (in na nek način tudi avto-cenzura) režima, je vsekakor presenetljivo, kako se je takoj potem, ko so ga Angleži ujeli, spet pokazal kot Slovenec in je na dan prišlo tudi neko močno sovraštvo do Italijanov. Vezna nit je bil ta njegov "na-

gon po preživetju" v hudem konfliktu, ki je takrat nastal ob meji. Verginellova je še poudarila, da predstavlja Trampuž tisto generacijo tržaških Slovencev, ki so zgradili svojo "politično" zavest v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja in ki so se razlikovali od mlajših, ki so potem zaznamovali partizansko gibanje.

Na nek način se torej Trampuž po vojni ni imel povsem za zmagovalca in se ni vključil v tisti del Slovencev, ki so po vojni tudi v Trstu razvili neko "svoje" gospodarstvo.

Avtorica se je tudi zahvalila Trampuževi hčerki Heleni, ki je bila tudi sama prisotna na predstavitvi v Vidmu, ker je ponudila avtorici očetov dnevnik in pisma. Helena ja med debato poudarila, kako je po vojni oče pozabil na sovraštvo do Italijanov in vzgojil svoje otroke v spoštovanju do Italijanov in italijanskega jezika. (a.b.)

Guido Crainz
in Marta Verginella

Marta Verginella, professore ordinario di Storia del XIX secolo presso il dipartimento di Storia dell'università di Lubiana, in 'La guerra di Piero' (Donzelli editore) racconta le vicende umane di Bruno Trampuž, sloveno di Trieste.

Detenuto e internato dal regime di Mussolini, viene spedito in Africa a combattere proprio per il Duce. Fatto prigioniero dagli inglesi, passa nell'esercito regio jugoslavo e poi nelle file dei partigiani al comando della Raf. Dopo aver girovagato attraverso Egitto, Palestina e Dalmazia, torna finalmente a casa.

I continui cambi di appartenenza, l'identità rinegoziata a seconda degli interlocutori non nascono solo da uno scaltro calcolo di costi e vantaggi; ogni volta Bruno spera di concretizzare il suo ideale: dare dignità e diritti a un popolo da tempo discriminato come quello sloveno.

Marta Verginella, ripercorrendo le vicende di un uomo come tanti, restituisce uno spessore finalmente completo alla storia di un territorio che ha visto addensarsi su di sé l'enorme, drammatica fatica dei conflitti di appartenenza.